

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2019. (XI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.218/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda, képviseletében eljár: dr. Galambos Károly) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria Pfv.IV.22.218/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az első- és másodfokú ítéletre is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, a II. cikke, a VI. cikk (3) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó egy adatigénylővel közösen közérdekű adatigényléssel fordult az egyik önkormányzathoz. Az adatkezelő a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) alapján felhívta őket, hogy nyilatkozzanak, vállalják-e a közérdekű adatok közlésével felmerülő, összesen 680 Ft postaköltség megfizetését. Az adatigénylők sérelmesnek tartották a postaköltség megállapítását, és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: NAIH) fordultak, majd miután a NAIH nem állapított meg jogsérelmet, a közérdekű adat kiadásával kapcsolatos költségtérítés megváltoztatása iránt pert indítottak. Érvelésük lényege az volt, hogy a vonatkozó jogszabályok alapján csak az igényelt adatokat tartalmazó dokumentumról készült másolat megküldéséért számítható fel postaköltség, egyszerű – másolatot nem tartalmazó – válaszlevélért azonban nem. Vitatták továbbá, hogy két levél postaköltségének a megtérítésére lennének kötelesek.
- [4] Az elsőfokú bíróság, a másodfokú bíróság, majd a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria is egybehangzóan azt állapította meg, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény és a Korm. r. előírásaival összhangban került sor költségtérítés felszámítására, ugyanis a postai borítékba helyezett papír, amelyen a válasz szerepel, adathordozónak minősül. A költségtérítés összege szintén nem jogsértő, miután „két kérelmező volt, nem sértett jogszabályt, és egyáltalán nem minősül joggal való visszaélésnek a kétszeres postázási költség felszámítása az alperes részéről” (lásd: a Kúria Pfv.IV.22.218/2017/4. számú ítélete, Indokolás [13]).
- [5] Ezt követően fordult az indítványozó alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Egyrészt azzal érvel, hogy a közérdekű adatigénylési ügye elbírálása során a bíróságok nem az alapvető jogok védelmére vonatkozó kötelezettségük szem előtt tartásával jártak el [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Másrészt az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk) sérelmét állítja az indítványozó. Úgy véli, e jog sérelmét „törvénytelen jogalkalmazás”, illetve az indítványozó személyének „lekezelése”, az általa felhozott érvek kellő ellenérvek hiányában történő figyelmen kívül hagyása idézte elő. Harmadrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére (a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra) hivatkozással sérelmezi az indítványozó az eljárás elhúzódását: a 2017. október 2-án a Kúriához érkezett felülvizsgálati kérelmet 2019. január 30-án bírálták el, holott soron kívüli ügyről volt szó. Indokoltnak tartaná az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt fogalmazzon meg arra tekintettel, hogy a soron kívüli ügyek elintézése milyen követelmények betartását követeli meg a bíróságoktól az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére tekintettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével az sem egyeztethető össze – hangzik az indokolás –, hogy „irreleváns törvényi szabály alkalmazására” és „jogszabály szándékos mellőzésére” került sor az ügyben, továbbá, hogy a bíróságok nem adtak számot a „keresetlevélben, a fellebbezésben és a felülvizsgálati kérelemben foglaltak elvetéséről”. Negyedrészt

az indítványozó álláspontja szerint sérti a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés], hogy az indokolatlanul és jogalap nélkül felszámított postaköltségre tekintettel a mai napig sem kapta meg az igényelt adatokat. Ötödrészt az indítványozó szerint a postaköltség jogalap nélkül történő felszámítása és a pervesztességre tekintettel fizetendő perköltség csökkenti az indítványozó vagyonát, ami a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét okozza. Hatodrészt az indítványozó arra hivatkozik, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt „nem részrehajló és tisztességes eljárási módnak az az eljárás felel meg, ha a hatóság a válaszlevelét a saját költségén küldi meg”. A postaköltség megtérítésére való felhívásnak nem volt jogalapja. Végezetül hetedrészt az indítványozó a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét is állítja, arra hivatkozik e körben, hogy a bíróságok nem indokolták meg, hogy a jogorvoslati kérelem „milyen tények és jogszabályok alapján nem fogadható el”.

- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben benyújtott panaszában az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadja. A kérelmező bírósági döntést támadó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott kúriai ítélettel lezárt perben felperes volt – fennáll, és a kérelem a határozottság követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] eleget tesz.
- [8] Két tekintetben azonban az indítvány nem felel meg a törvényi feltételeknek. Egyrészt az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Nem tartalmaz azonban az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény I. cikke [lásd például: 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]; összefoglalóan legutóbb: 3234/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]], ezért ennek megsértésére nem lehet panaszt alapítani.
- [9] Másrészt az indítvány alkotmányos követelmény megállapítására irányuló része vonatkozásában az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése „az alkotmányos követelmény megállapítását, mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem önálló eljárásként. Ebből következően külön alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére nincs jogszabályi lehetőség.” [2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [47]] Ebben a vonatkozásban tehát hiányzik az indítványozó jogosultsága.
- [10] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [11] A gyakorlat következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” [elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]]. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].” [3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság«

szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]} A „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.

- [12] Az indítvány alapvetően a bírói jogértelmezés és jogalkalmazás kritikáját tartalmazza a papír alapú adatszolgáltatás postai úton történő kézbesítéséért felszámolt 680 Ft költségtérítéssel összefüggésben, és ezen keresztül, erre hivatkozással – tény- és jogkérdések felülvizsgálatát kérve – állítja az emberi méltósághoz [Alaptörvény II. cikk], a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez [VI. cikk (3) bekezdés], a tulajdonhoz [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslatához [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés] való jogának megsértését. A fent idézett alkotmánybírói gyakorlatból következően azonban önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt, az indítványozó érveit elbíráló bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. A felhívott alapjogok nem teremtenek alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el az ügyben. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet továbbá a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban tett azon megállapítására, amely szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” (Indokolás [89]).
- [13] 4. Az egyes felhívott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben hangsúlyozandók még az alábbiak.
- [14] Az Alaptörvény II. cikk bekezdésében garantált emberi méltósághoz való jog az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberi státusz abszolút védelmét biztosítja {3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [12]}, az indítványozó által felvetett érvek – személyének a „lekezelése” a bírósági eljárásban és érveinek a figyelmen kívül hagyása – ezzel a kérdéssel nem hozható alkotmányjogi összefüggésbe.
- [15] A perköltség megállapításával kapcsolatos indítványozói érvekkel összefüggésben szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] között, a kettő nem azonos: „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével”. Továbbá „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyronvesztést szenvedett el” {lásd például: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [16] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárásokra vonatkozóan fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, ugyanakkor a panasz alapjául szolgáló ügyben hatósági eljárás nem volt folyamatban. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványozói hivatkozás érdemi vizsgálatára ezért nincs lehetőség.
- [17] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésben egyebek mellett rögzíti az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó határozataiban megállapította, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog egyik részjogosítványa, következésképpen tehát e jog sérelmére alkotmányjogi panasz alapítható. Alapvetően „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná).” {Lásd legutóbb összefoglalóan: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]} Az eljárás elhúzódásából származó igényét az indítványozó ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni. Az indítvány befogadására és érdemi vizsgálatára – összhangban az Alkotmánybíróság gyakorlatával {lásd legutóbb összefoglalóan: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]} – mindezek miatt sem volt mód.

- [18] Összefoglalva: a vizsgált ügy az indítványozó által hivatkozott alapvető jogokkal összefüggésben nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, amely az indítvány befogadását indokolná.
- [19] 5. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § a) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, részben pedig hiányzott az indítványozó indítványozói jogosultsága, az Alkotmánybíróság a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1013/2019.

